

Az Europol-együttműködés tapasztalatai

Experience of the Europol cooperation

Vetter Dániel

Dr., irodavezető, rendőr őrnagy
Nemzetközi Bűnügyi
Együttműködési Központ,
Europol Magyar Összekötő Iroda
daniel.vetter@europol.europa.eu

Absztrakt

Cél: Az írás célja a nemzetközi bűnügyi együttműködésben kiemelt szerepet betöltő Europol és Magyarország közötti együttműködés tapasztalatainak gyakorlati szempontú bemutatása.

Módszertan: Az Europol működésével és a nyomozásokat támogató szolgáltatásaival kapcsolatos ismereteket az elérhető uniós szabályozások át tanulmányozásával, valamint a jelenleg ellátott Europol Magyar Összekötő Iroda, irodavezetői feladatainak ellátásával, továbbá a kibertámadások prioritásban korábban betöltött szakértői, és a nemzeti EMPACT koordinátor helyettesi feladatok gyakorlati végrehajtásával gyűjtötte a szerző.

Megállapítások: Az Europol által a tagállamok, valamint az operatív és stratégiai partnerek részvételével kialakított együttműködési rendszere olyan lehetőséget biztosít az érintett országok rendvédelmi szervei számára, amelyeket más ügynökség, intézmény, szerveződés nem képes. A konkrét nyomozások támogatásán túl az intézményrendszer informatikai, stratégiai és pénzügyi támogatásokat is nyújt az országoknak.

Érték: A tanulmány gyakorlati jellegű, átfogó képet kíván mutatni az Europol-lal való együttműködés helyzetéről, amelynek segítségével a bűnügyi és igazságügyi hatóságok munkatársai mélyebb betekintést kaphatnak a mindennapi feladatvégrehajtással kapcsolatban, illetve az érdeklődők összefüggéseiben is értelmezett válaszokat kaphatnak az egyes lépésekről, folyamatokról.

A szerző a kéziratot magyar nyelven nyújtotta be. Benyújtás: 2024. 05. 22. Átdolgozás: 2024. 06. 08.
Elfogadás: 2024. 06. 18.

Kulcsszavak: Europol, EMPACT, SOCTA, SIRIUS

Abstract

Aim: The aim of the article is to present the practical experience of cooperation between Europol, which plays a key role in international criminal cooperation, and Hungary.

Methodology: The author collected knowledge about the operation of Europol and its investigative support services by studying the available EU legislation, and by working as the Head of the Hungarian Liaison Bureau at Europol, as well as by carrying out the tasks of the former expert in the cyber-attacks priority and the deputy national EMPACT coordinator.

Findings: Europol's system of cooperation with the Member States and operational and strategic partners provides the law enforcement agencies of the countries concerned with an opportunity that no other agency, institution or organisation can offer. In addition to supporting specific investigations, the institutional system also provides countries with IT, strategic and financial support.

Value: The article aims to provide a practical and comprehensive overview of the state of cooperation with Europol, to give a deeper insight into the day-to-day work of the law enforcement and judicial authorities and to provide the interested reader with contextualized insights into the steps and processes involved.

Keywords: Europol, EMPACT, SOCTA, SIRIUS

Az Europol felderítést támogató tevékenysége

Az Europol fő feladata a mandátumába tartozó bűncselekmények esetén a tagállamok rendvédelmi szerveinek támogatása, segítése.¹ Ezen cél elérése érdekében az uniós ügynökség kiterjedt feladatrendszer keretében többek között üzemelteti a tagállamok és az együttműködő nem uniós országok rendvédelmi szervei, valamint egyéb együttműködő szervezetek közötti gyors, titkosított kommunikációt lehetővé tevő hálózatot, valamint annak alkalmazását a SIENA rendszert, rendszeresen készít operatív és stratégiai jelentéseket, valamint műveleti és kapacitásfejlesztési munkamegbeszéléseket, konferenciákat szervez, továbbá az innováció területén fórumot biztosít az országok számára.

1 2016/794 rendelet a Bűnüldözési Együttműködés Európai Unió Ügynökségéről (Europol), valamint a 2009/371/IB, a 2009/934/IB, a 2009/935/IB, a 2009/936/IB és a 2009/968/IB tanácsi határozat felváltásáról és hatályon kívül helyezéséről.

Magyarországon a rendőrség, a Nemzeti Védelmi Szolgálat, a Terrorelhárítási Központ, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal napi szintű nemzetközi bűnügyi együttműködést folytat az uniós, valamint a nem uniós országok bűnüldöző hatóságaival, amelynek során rendszeresen igénybe veszi az Europol támogatását. Az ügynökség egyre inkább megkerülhetetlen nemcsak az európai, hanem már a távolabbi országokkal folytatott együttműködések esetén is.

A hazai rendvédelmi szervek az Europol szolgáltatásai közül leggyakrabban a SIENA-t veszik igénybe. A levelezőrendszerekhez hasonló felületű applikáció lehetővé teszi a tagállamok és a partnerek számára, hogy bűnügyi vagy stratégiai adatokat cseréljenek egymással. Az Europol vagy az országok előzetesen kiképzett oktatói által megtartott jelenléti képzés sikeres elvégzését követően kerül sor a felhasználó, adott szervezeti egységhez tartozó fiókjának elkészítésére, amelyet követően tud a munkatárs az egységét érintő megkereséseket, tájékoztatásokat küldeni, ilyen üzeneteket fogadni. Jelenleg a hazai rendvédelmi szervek 89 olyan szervezeti egységgel rendelkeznek, amelyek részt tudnak venni a SIENA-n zajló nemzetközi együttműködésben. Az applikáció használatával a szervek rövid időn belül tudnak érdemi információkhoz jutni, amelyek hatékonyan támogatják a nyomozásokat.

Az applikáció üzemeltetésén túlmenően az Europol a fő tevékenységének számító elemzésekkel tudja támogatni partnereit. Az elemzések területén megkülönböztethetjük az operatív és a stratégiai jellegű jelentéseket ([URL1](#)). Az operatív jelentések valamilyen konkrét ügryhöz, ügycsoporthoz tartoznak, és azok lehetnek találati jelentések, kereszttalálati jelentések, összetettebb ügyelemzések, valamint átfogó ügycsoportot érintő mélyebb elemzések is. A napi munka szempontjából a kereszttalálati anyagok fordulnak elő leggyakrabban és az ügyek kezdeti szakaszában azok jelentenek nagy segítséget az ügy felderítése szempontjából. Jó példa erre, ha az eljáró szervnél felmerül egy, a tapasztalatok alapján több országot is érinthető bűncselekménysorozat, amelynek nyomozása során a felmerült azonosítókat a SIENA-n keresztül az Europol részére megküldött megkereséssel ellenőriztetjük, amelynek alapján az ügynökség az adatbázisában ellenőrzést végez, majd válaszában megküldi, hogy melyik országban, milyen eljárás keretében merült fel az érintett azonosító, esetleg az ügyben milyen más országok is voltak érintve ([URL2](#)). Természetesen az Europol adatbázisában végzett ellenőrzések során figyelemmel kell lenni az országok és a partnerek által megosztott adatok kezelési kódjaira, amelyek figyelembevételével történhet csak meg az Europol visszacsatolása.²

2 Az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény.

Összetettebb ügyek esetén az Europol adott bűncselekményi típushoz tartozó elemző projektje mélyebb elemzést is tud készíteni, amelynek során érdemben hajtja végre az ügy, ügycsoport elemzését, s ennek eredményeként nem csupán a korábban bevitt adatokkal való egyezőséget állapítja meg, hanem konkrét javaslatokat is tesz a további adatok beszerzésére, az entitások közötti kapcsolatok megállapítására. Az ilyen típusú anyagok erőforrás igényesek, így az Europol a beérkezett ügyek, megkeresések vonatkozásában vizsgálja a prioritásokat, amelynek vonalán határozzák meg az elvégzendő tevékenységek sorrendjeit. Az ügynökség által végzett prioritás-megállapításon túlmenően az összekötő irodáknak lehetőségük van jelezni, hogy mely ügyeket tartanak kiemelten fontosnak, így az elemzői projekt az így beérkezett igényekre is figyelemmel fogja végrehajtani az elemzéseit.

Az elemzések másik típusát képező stratégiai elemzések vonatkozásában megállapítható, hogy azok az utóbbi években egyre nagyobb hangsúlyt kapnak. A stratégiai jelentések átfogóan dolgozzák fel egy adott bűnözési terület bűnügyi helyzetét, kihívásait, valamint gyakran javaslatokat is tesznek azok kezelésére. Az Europol által készített stratégiai jelentések közül kiemelendő az EMPACT ciklushoz igazodóan négy évente készítendő SOCTA ([URL3](#)), a terrorizmus elleni küzdelem aktualitásait összefoglaló TE-SAT ([URL4](#)), valamint az évente készülő és a kiberbűnözés helyzetét bemutató IOCTA ([URL5](#)). Az ilyen típusú anyagok jellemzően mély és kiterjedt adatgyűjtést követően meghatározott metodika alapján készülnek el, jellemzően háromféle formában, a megismerési körtől függően. Azok lehetnek nyíltak, bárki számára korlátozás nélkül megismerhetők az Europol weboldalán ([URL6](#)), csak rendvédelmi szervek számára hozzáférhetőek és általában a SIENA-n keresztül továbbítottak, valamint a szintén csak rendvédelmi szervek számára megismerhetők, azonban még minősítéssel is védett SIENA-n keresztül továbbítottak. Az ilyen anyagok átfogó képet nyújtanak az adott területtel kapcsolatban, növelik a területen dolgozók képzettségét, valamint lehetőséget biztosítanak a döntéshozóknak az erőforrások jövőbeni várhatóságoknak megfelelő helyzethez való igazításához. Ezekből az anyagokból azonosítani lehet továbbá az azonos kihívásokkal küzdő régiókat, országokat, amelyek alapján célirányosan fel lehet velük venni a kapcsolatot, és kezdeményezni lehet szorosabb, koordináltabb feladatellátást. A területet érintő aktualitást az Europol szervezett bűnözői csoportok dekódolásával kapcsolatos anyaga jelenti ([URL7](#)), amelynek nyílt verziója az interneten elérhető, megismerhető, míg másik aktualitását a 2024 első félévben zajló SOCTA jelentéshez szükséges tagállami és partnerek által szolgáltatandó adatok összeállítása jelenti.

Az elemzői jelentéseken túlmenően az Europol rendszeresen szervez műveleti megbeszéléseket a több országot érintő kiemelt bűncselekmények miatt

folyamatban lévő ügyekben, amelyek során az országok nyomozói közvetlenül tudnak adatot cserélni és meghatározni a felderítés irányait, az elkövetők elszámoltatásának módjait. Fontos, hogy amennyiben az elkövetők több országban követik el cselekményüket, úgy szükséges lehet az igazságügyi hatóságokkal való együttműködés szorosabbra fűzése is, amelyre az Eurojust igen hatékony platformot tud nyújtani a közös nyomozó csoportok rendszerével.

A fentiekén túlmenően főként a kiberbűncselekmények felderítése során is lehet számítani az Europol kriptovaluta-elemző, kártékonykód-elemző képességére, valamint a lefoglalt adathordozók forenzikus vizsgálatával, továbbá a lefoglalt titkosított tartalmak feloldásával kapcsolatos szakértelmére. Az ilyen típusú támogatások igénybevételének első számú lépését jelenti, hogy az ügynek kiemelt jelentőségűnek, nemzetközi jellegűnek szükséges, valamint láthatónak kell lennie, hogy volt benne nemzetközi együttműködés más országgal, országokkal. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy SIENA előzménynek érdemes lennie az ügyben, amelyre hivatkozással lehet kérni a kívánt támogatást. Jó példát jelent a lefoglalt adathordozók forenzikus elemzésével kapcsolatos olyan eset, amelyben lefoglalásra került egy BitLocker titkosítással védett tablet, amelynek adatállományát több mint egyéves, mély technikai ismereteket igénylő módszerekkel tudták csak megismerhetővé tenni, a titkosítást feloldani. Az ilyen típusú megkereséseknél figyelemmel kell lenni az Europol igényekhez képesti szűkös kapacitásaira, és akkor érdemes a támogatásukat kérni, ha más módszerek nem vezetnek vagy nyilvánvalóan nem vezetnének sikerre.

A mindennapi munka során különleges jelentőséggel bír még a SIRIUS projekt ([URL8](#)), amely a tagállamokat, partnereket kívánja segíteni főként a külföldi szolgáltatók megkeresésével, valamint a nyílt forrású adatgyűjtéssel kapcsolatban. Az Europol rendvédelmi, célokhoz kötődő szakemberek tematikus tudásmegosztását lehetővé tevő felületén ([URL9](#)) elérhető SIRIUS projekt nevű fórumban összegyűjtésre és megosztásra kerültek a leggyakrabban megkeresett szolgáltatók megkeresésének legfontosabb lépései, gyakorlati tanácsai, valamint az önkéntes és kötelező jellegű adatkérések rendszerének rendvédelmi szerveket érintő aspektusai. Az online szolgáltatókat érintő anyagok konkrét segítségül szolgálnak a nyomozóknak, feltűntetik az email címeiket, webes felületeket, ahova az adatkéréseket szükséges küldeni, továbbá mintákkal szolgálnak azok sikerének érdekében. A nyílt forrású adatgyűjtések területén a felület teret biztosít a rendvédelmi szervek számára, hogy az általuk használt, kifejlesztett és mások számára is hasznosnak tűnő kisebb programokat, szkripteket közzétegyék, majd azokat letöltve más szervek a konkrét ügyekben alkalmazzák.

Az EMPACT jelentősége

A tagállamok felismerve, hogy a belső határellenőrzés megszűntével, valamint a technikai lehetőségek fejlődésével olyan biztonsági deficit alakult ki, amelynek leküzdése hatékony nemzetközi bűnügyi együttműködéssel orvosolható, erőfeszítéseket tettek az országok rendvédelmi szerveinek együttműködésére, közös tevékenységek megvalósítására (Hegyaljai, 2014).

Az együttműködési platformok közül fennállási ideje, összetettsége, valamint eredményessége miatt kiemelendő az EMPACT (Európai Multidiszciplináris Platform a Bűnügyi Fenyegetettségek Ellen) uniós eszköz (URL10). Gyakorlati oldalról vizsgálva a keretrendszer lehetőséget biztosít a tagállamok, partnerek számára, hogy a közösen kialakított célok mentén, egymással együttműködve lépjenek fel a bűnözés különböző formái ellen operatív és stratégiai szinten egyaránt (URL11).

Az állandó uniós eszköz rangot szerzett, s a több mint tíz éves múltra visszatekintő platform egymást követő négyéves programozási időszakokból áll. Az első lépést az Europol által készített SOCTA jelentés képezi, amely a tagállamok és a partnerek által szolgáltatott adatok alapján és részletesen kidolgozott metodika mentén bemutatja a kiemelt bűncselekménytípusok jelenlegi trendjeit, kihívásait, jövőbeli várhatóságait. A SOCTA jelentés a helyzetértékelésen túlmenően azonosítja a kulcsfontosságú területeket, amelyek figyelembevételével kerül sor második lépésként a bűncselekményi prioritások meghatározására. A magas szintű döntéshozatal keretében megvitatásra kerülnek a jelentés, valamint az ahhoz kapcsolódó tagállami észrevételek, javaslatok, majd végül rögzítésre kerülnek a kiemelt fenyegetést jelentő bűncselekményi prioritások és a valamennyi prioritáshoz tartozó közös horizontális stratégiai célok, amelyek biztosítják a különböző területek ellenére a struktúra egységességét (URL12).

Rendvédelmi gyakorlati oldalról a harmadik lépés kitüntetett jelentőséggel bír, mivel ezen a ponton határozzák meg az adott szakterületek tagállami és uniós szakértői, hogy milyen feladatok végrehajtásával lehet leghatékonyabban fellépni a fenyegetettségekkel szemben. A feladatok széles körűek, vannak közöttük átfogó, elemző jellegű, operatív, meghatározott bűnözői csoportok felszámolására irányuló, a munkatársak számára ismeretanyagot átadó, kapacitásfejlesztő típusú, valamint megelőző, tudatosságnövelő műveletek is.

Végezetül a ciklus független szereplő által végzett értékelése következik, amelynek során a külső szereplő áttekinti a munkafolyamatokat, az elvégzett feladatokat, majd beszámoló formájában ismerteti a megállapításait. Az értékelés hozzájárul a kiküszöbölhető hibák elkerüléséhez, a tapasztalatok strukturált bemutatásához, megismeréséhez, valamint összességében a hatékonyabb munkavégzéshez.

A tagállami vezetés alatt álló EMPACT feladatrendszerben az Europol szerepe jelentős, mivel a stratégiai és műveleti egyeztetések színterének biztosítása mellett tevékenyen is részt vesz a műveleti akciók megvalósításában, azok támogatásában. Kiemelendő továbbá az Europol EMPACT Támogató Egysége, mivel ez a csoport felelős a főbb stratégiai megbeszélések megszervezéséért, a tagállamok és harmadik országok jelentkezései alapján a feladatok koordinálásáért, valamint a műveleti akciónként, prioritásonként, továbbá közös horizontális célonként készített beszámolók nyomon követéséért, összegzéséért (URL13).

A 2024–2027 közötti négyéves ciklusban összesen tíz prioritás³ került meghatározásra, amelyekhez közel 300 műveleti akció tartozik (URL14). Az egyes prioritásokat önkéntes jelentkezés alapján, majd uniós szintű jóváhagyást követően az egyes tagországok irányítják, társ irányítják, amelyhez hasonlóan az egyes műveleti akciók vezetői és társvezetői is saját elhatározásukból és lehetőségeikhez képest vállalnak többletfeladatot. A meghatározott műveleti akciókban pedig résztvevőként a feladat iránt érdeklődő tagországok, partnerek csatlakozhatnak. A feladatokat tagállami szinten a nemzeti EMPACT koordinátorok – partnerek esetében EMPACT koordinátorok – fogják össze, míg az egyes prioritásokban nemzeti szakértők képviselik az országokat.

Hazánk vonatkozásában elmondható, hogy a jogszabályi környezethez igazodóan⁴ tizenkét prioritásban a rendőrség, míg három prioritásban a Nemzeti Adó- és Vámhivatal egységei vesznek részt. Az EMPACT akciótervben meghatározott feladatok végrehajtásáról szóló 42/2013. (XI. 8.) ORFK utasítás meghatározza, hogy a rendőrségi prioritásokban tevőlegesen a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda (a továbbiakban: KR NNI) kijelölt szakértői vesznek részt, valamint, hogy a hazai feladatokat, mint nemzeti EMPACT koordinátor a bűnügyi országos rendőrfőkapitány-helyettes fogja össze, akinek munkáját az általa kijelölt szakértő segíti. A hazai feladatok végrehajtására évente feladatterv készül, amely szervezeti egységekre lebontva tartalmazza a feladatokat, felelősöket, közreműködőket, közreműködésre felkérteket, valamint a háttérőket, továbbá félévente az elvégzett feladatokról értékelő jelentés készül.

3 Nagy kockázatot jelentő bűnözői hálózatok. Kibertámadások. Emberkereskedelem. Gyermek szexuális kizsákmányolása. Illegális migráció. Kábítószer-kereskedelem: a kannabisz, a kokain és a heroin előállítása, tiltott kereskedelme és terjesztése; a szintetikus kábítószer és az új pszichoaktív anyagok előállítása, tiltott kereskedelme és terjesztése. Csalás, gazdasági és pénzügyi bűncselekmények: online csalási módszerek, jövedéki adóval kapcsolatos csalás, a közösségen belüli, eltűnő kereskedő útján elkövetett csalás, szellemi tulajdonnal kapcsolatos bűncselekmények, áru- és pénzhamisítás, bűncselekményből származó jövedelem, pénzmosás és vagyonvisszaszerzés. Szervezett vagyon elleni bűncselekmények. Környezeti bűnözés. Lőfegyverek.

4 A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény.

Az utóbbi évek hazai EMPACT kötődésű eredményei közül kiemelendő a nyolc ország részvételével (Albánia, Bosznia-Hercegovina, Észak-Macedónia, Montenegró, Szerbia, Szlovénia, Horvátország és Magyarország) és az Europol koordinálásával 2023. november 6. és 17. között lezajlott MOZAIK 2023 nevű művelet. A gyermekek online szexuális kizsákmányolása elleni akcióban a magyar rendőrség részéről a KR NNI Bűnügyi Szolgálat (a továbbiakban: BSZ) Kiberbűnözés Elleni Főosztály Nyomozó Osztály vett részt. A nyomozók gyermekpornográfia büntette miatt összesen 11 eljárásban 16 helyszínen hajtottak végre kutatásokat, amelyek során 78 bűnjelet foglaltak le, 16 elkövetőt sikerült azonosítaniuk, valamint egy főt elfogtak, akit az illetékes bíróság le is tartóztatott. Megállapítható, hogy az akkor 24 éves budapesti férfi ellen indult eljárásban a Nemzeti Nyomozó Irodát a NCMEC ([URL15](#)), vagyis az USA-ban működő Eltűnt és Kizsákmányolt Gyermekek Nemzeti Központja értesítette, jelezve a férfi illegális tevékenységét. Az adatok alapján az elkövető több közösségi platformon osztott meg ismerőseivel gyermekekről készült szexuális tartalmú felvételeket. Összesen 23 felvételt küldött el négy személynek, valamint több olyan felvétele is volt, amin a gyerekek sanyargatását, vagy velük szemben erőszak alkalmazását ábrázolták ([URL16](#)). A konkrét ügy felderítésén és bizonyításán túl az ilyen ügyek margóján rendszerint bűnmegelőzési célú tartalmak is publikálásra kerülnek annak érdekében, hogy azok minél szélesebb körhöz eljussanak, minél inkább megelőzhető legyen a gyermekek sértetté válása.

Kiemelendő továbbá, hogy a magyar rendőrség rendszeresen részt vesz a munkacélú kizsákmányolás felszámolása érdekében megszervezett nemzetközi Europol akciókban, így több mint 30 állam, valamint az Eurojust, az Europol és a Frontex mellett szintén részt vett a 2023. június 10–17. között tartott műveletben is. A KR NNI BSZ Nemzetközi Bűnözés Elleni Főosztály Emberkereskedelem Elleni Osztályának koordinációja mellett több állami, rendvédelmi szervezet vett részt az akció végrehajtásában. Ennek megfelelően tevékeny szerepet vállalt az egyhetes akcióban valamennyi vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság, a KR NNI, a KR rendészeti állománya, továbbá az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (a továbbiakban: OIF) regionális igazgatóságai, illetve a vármegyei kormányhivatalok foglalkoztatásfelügyeleti és munkavédelmi osztályai.

Több vármegyei rendőr-főkapitányság (Baranya, Komárom-Esztergom, Szabolcs-Szatmár-Bereg), illetve a KR NNI Emberkereskedelem Elleni Osztálya is sikeres elfogásokat hajtott végre az EMPACT akcióhét időtartama alatt az emberkereskedelem és a kényszermunka miatt folyamatban lévő nyomozásokban.

A vármegyei kormányhivatalok foglalkoztatásfelügyeleti és munkavédelmi osztályai az EMPACT akcióhét során mindösszesen 478 munkavállalót ellenőriztek 90 különböző helyszínen. Az OIF hatósági ellenőrzési osztályai 68

helyszínen 322 külföldi állampolgárt ellenőriztek. Az EMPACT akció alatt a magyar hatóságok ismételten különös figyelmet fordítottak az orosz–ukrán háborús konfliktus következtében hazájukat elhagyni kényszerülő ukrán állampolgárok kiszolgáltatott helyzetére.

Az EMPACT akcióban Magyarországon több mint 1200 fő vett részt, több mint 3900 személyt, 1410 járművet, 1015 helyszínt és 4100 okmányt ellenőriztek, valamint négy férfit hallgattak ki gyanúsítottként emberkereskedelem és kényszermunka büntett elkövetésének megalapozott gyanúja miatt, továbbá nyolc áldozatot azonosítottak az emberkereskedelem és a kényszermunka kapcsán ([URL17](#)).

Az Europol nyújtotta főbb pályázati lehetőségek

Látható, hogy a határon átnyúló ügyekben az Europol koordinációja, támogatása nagyban elő tudja segíteni a sikeres felderítést, a bűnözői szervezetek felszámolását. Az Europol a korábban említetteken túl olyan pályázati formákat is üzemeltet, amelyek a tagállamokat, résztvevőket a több országot érintő ügyek nyomozása során felmerülő személyi, technikai feltételek megteremtésében is segíti, hiszen gyakran nem elégséges csupán a műveleti megbeszélések költségeinek fedezése, olykor szükséges a technikai eszközök beszerzése is.

Gyakorlati szempontból a műveleti célra igényelhető kis összegű EMPACT pályázatok (Low Value Grant; a továbbiakban: LVG) bírnak kitüntetett jelentőséggel ([URL18](#)). A pályázati lehetőség népszerűségét mutatja, hogy míg 2017-ben csupán hat, addig 2022-ben 108 sikeres pályázatot nyújtottak be a tagállamok ([URL19](#)). Az LVG lényege, hogy az EMPACT keretében megvalósuló műveletek végrehajtása érdekében legalább kettő tagállam rendvédelmi szervei pályázatot nyújthatnak be, amelyben kérhetik az elszámolható költségek 95%-ának megtérítését, minimum háromezer, maximum hatvanezer euró összegben ([URL20](#)).

Részleteiben áttekintve, az a tevékenység támogatható, amely az adott EMPACT feladattervben szereplő műveleti akció végrehajtásához szükséges. Fontos, hogy a legalább kettő tagország adott ügyben való együttműködését SIENA kommunikációval szükséges alátámasztani. A két tagállam közül az egyiknek a főpályázónak, a másikkal a társ-pályázónak kell lennie, valamint a pályázatot a főpályázónak kell benyújtania, aki pedig felel a vállalások végrehajtásáért, a projektben részt vevők közötti, valamint a projekt és az Europol közötti elszámolásért. Társ-pályázó lehet nem uniós ország is, valamint lehet nem rendvédelmi szerv is, amennyiben az adott feladattervben a szervezet szerepel.

Támogatható költségeknek minősülnek a személyzeti költségek, amennyiben azok a projekt adminisztrációjának végrehajtásával összefüggésben merültek fel, az utazás- és szállásköltségek, valamint a munkamegbeszéléshez szükséges te-rembérleti, catering jellegű költségek, továbbá a műveleti támogatási költségek, az egyéb költségek és az indirekt költségek. A műveleti támogatási költségek körébe beletartoznak a technikai, nyomozati jellegűek, amelyek különösen a forenzikus, laboratóriumi elemzések, a fordítási, tolmácsolási, az IT-szolgáltatások, a hálózati kommunikáció megfigyelési, valamint a külső szakértő költsége, továbbá ide tartozik a kevésbé igényelt mutatópénz, az átvásárlás, az informátor jutalma, a tanúvédelem és a speciális felszerelések, eszközök költsége. Az indirekt költségek a teljes elszámolható költségek maximum 7%-át jelenthetik, amelyek hivatottak fedezni az általános adminisztrációs, üzemeltetési, hivatali költségeket. Fontos, hogy az indirekt költségek nem tartoznak a tételes elszámolások alá, azok a pénzügyi tervezet alapján automatikusan számíthatók (URL18).

A pályázati kiírást és az alkalmazandó nyomtatványokat rendszerint minden év januárjában közzéteszik az Europol EPE felületén, és a pályázatokat jellemzően november közepéig lehet benyújtani. A pályázat benyújtása az Europol Nemzeti Irodán, ami hazánk esetében a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (a továbbiakban: NEBEK) Nemzetközi Bűnügyi Igazgatóság Nemzetközi Stratégiai Osztályon vagy az összekötő irodákon keresztül történhet, és szükséges ahhoz az adott EMPACT prioritás irányítójának (driverének) a támogatása is. A pályázathoz csatolni szükséges továbbá a kiírásban szereplő mellékleteket. A pályázat elbírálása rendszerint kettő hetet vesz igénybe, majd a projekt főszabályként hat hónapig tarthat.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy az LVG-nek van létjogosultsága a nemzetközi bűnügyi együttműködés támogatása területén, segítségével többek között GPS jeladók, drónok, elemző munkaállomások, adatmentő és adatelemző eszközök, valamint kép- és videórögzítő eszközök szerezhetők be, továbbá fedezhetők a projekt adminisztratív feladataival járó személyügyi költségek, és a maximum 7%-os indirekt költségekből a pályázónak vállalandó 5%-os önrésze is. Ezen felül szintén hasznos, hogy a pályázat elnyerését követően folyósításra kerül az elszámolható költségek 80%-a, majd a projekt pénzügyi zárását követően a fennmaradó összeg.

Hazai vonatkozásban elmondható, hogy a KR NNI már több alkalommal pályázott sikerrel és szerzett be speciális technikai eszközöket, támogatva ezzel a határon átnyúló ügyek felderítését, valamint biztosítva velük a jövőben felmerülő kihívások hatékonyabb leküzdését.

Az LVG pályázati lehetőségen túl gyakorlati szempontból szintén jelentőséggel bír az azzal több ponton megegyező HVT/OTF (High Value Target – nagy

értékű célpont / Operational Task Force – műveleti munkacsoport) elnevezésű támogatási forma. Fontos, hogy a pályázati dokumentumok, az elszámolható költségek szinte megegyeznek, különbözőséget a támogatást benyújtók, valamint a támogatandó tevékenységek jelentenek.

A koncepció lényege az, hogy az Europol az elemzési tevékenységei során nagyobb figyelmet fordít a tagállamokat súlyosan fenyegető bűnözői csoportokkal szembeni fellépésre, amelynek érdekében kidolgozásra került a nagy értékű célpontok azonosítási folyamata. Az azonosított HVT-kre pedig az Europol műveleti munkacsoportokat állít fel, amelyekben az ügynökségen túl benne vannak az érintett országok is. Az ebben a körben lévő kiemelt fenyegetést mutató csoportok elleni hatékony küzdelem érdekében került kialakításra a HVT/OTF támogatási rendszer, amelyben azok pályázhatnak, akik részt vesznek az adott műveleti munkacsoportban, és arra pályázhatnak, amely az OTF célkitűzéseivel összefügg.

Gyakorlati szempontból megjegyzendő, hogy mind az EMPACT LVG, mind a HVT/OTF hatékony támogatást tud adni a tagállamoknak a határon átnyúló súlyos és szervezett bűnözés elleni küzdelemben. Annak eldöntése pedig, hogy az adott ügyben melyik támogatási forma igénybevétele célravezető, gyakran a műveleti munkacsoportok korlátozott számú felállítása determinálja.

A Magyar Rendőrség hospitációs programja az Europolnál

A hazai gyakorlati tapasztalatokhoz több ponton is hozzátartozik a 2006-tól kezdődően működő és már több mint 180 fő részvételét lehetővé tevő hospitációs program az Europolnál, amelynek lényege, hogy kezdetben három, majd később kettő hónapos váltásokban a Magyar Rendőrség olyan munkatársai utaznak ki és vesznek részt az Europol Magyar Összekötő Iroda munkájában, akik hazaérve hasznosítani tudják a megszerzett tudást, és hozzá tudnak járulni a hatékony nemzetközi együttműködéshez, az ügyek sikeres és időszerű felderítéséhez.

A hospitációs program a NEBEK részleteiben kidolgozott projektje, amelynek pénzügyi háttérét főként a Belügyi Biztonsági Alapok, olykor a hazai intézményi költségvetés biztosítja. A programra való jelentkezés széles körben való meghirdetését követően a NEBEK a beérkezett dokumentumok alapján elvégzi a jelentkezők elsődleges szűrését, majd sor kerül az írásbeli és a szóbeli interjúra, amelynek eredményeként meghatározásra kerül az elkövetkezendő időszakban kiutazók köre. A rendőrség nemzetközi bűnügyi együttműködéssel érintett szinte valamennyi főbb egysége delegált már munkatársat a programra, amelynek keretében a munkatársak megtanulják készségszinten használni

a SIENA-t, valamint szakterületükhöz igazodóan részletes ismereteket szereznek a Europol és Eurojust képviselőivel megtartott képzéseken (URL21).

A hospitációs program gyakorlati szempontból jelentős, mivel a hazai SIENA struktúrában 2024 májusában összesen 89 olyan egység vett részt, akik elérik a hálózatot, valamint több olyan egység is, amelyek közvetlen küldési joggal is rendelkeznek. A projektben részt vevők tapasztalatai, valamint a kialakított kapcsolatok biztosítják a megfelelő szakértelmet, szakmai színvonalat.⁵

A rendőrségen kívül a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, valamint a Terrorelhárítási Központ is folytatott/folytat hospitációs programot, amelyek szintén hozzájárulnak a hazai sikeres folyamatokhoz.

Megjegyzendő továbbá, hogy az Europol mások számára követendő, jó gyakorlatnak tartja a magyar hospitációs programot, valamint, hogy az utóbbi időben több ország is belefogott hasonló jellegű kezdeményezésbe. Ezeknek az országoknak Magyarország a tapasztalataival, kapcsolataival segítséget nyújt, amelyek hozzájárulnak hazánk hírnevének öregbítéséhez.

Felhasznált irodalom

Hegyaljai M. (2014). Az EMPACT mint rendészeti válasz az európai bűnözésre. In Gaál Gy. & Hautzinger Z. (Szerk.), *Tanulmányok a „Biztonsági kockázatok – rendészeti válaszok” című tudományos konferenciáról* (pp. 127–134). Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XV.

A cikkben található online hivatkozások

URL1: *Consolidated Annual Activity Report 2022*. <https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Consolidated%20Annual%20Activity%20Report%202022.PDF>

URL2: *Nemzetközi adatgyűjtésbe kezdett a csomagküldős csalással kapcsolatban a KR NNI*. <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/bunugyek/nemzetkozi-adatgyujtesbe-kezdet-a-csomagkuldos>

URL3: *European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA) 2021*. <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment-socta-2021>

URL4: *European Union Terrorism Situation and Trend report 2022 (TE-SAT)*. <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2022-te-sat>

5 Az Európai Rendőrségi Hivatal által működtetett Európai Biztonságos Hálózat alkalmazásainak felhasználásával megvalósuló együttműködés és információcsere rendjéről szóló 23/2016. (IX. 15.) BM–NGM együttes utasítás végrehajtásáról szóló 25/2017. (VIII. 17.) ORFK utasítás.

- URL5: *Europol European Cybercrime Centre: Internet Organised Crime Threat Assessment 2023*. <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/internet-organised-crime-assessment-iocta-2023>
- URL6: *Main reports*. <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports>
- URL7: *Decoding the EU's most threatening criminal networks*. <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/decoding-eus-most-threatening-criminal-networks>
- URL8: *SIRIUS project*. <https://www.europol.europa.eu/operations-services-innovation/sirius-project>
- URL9: *Europol Platform for Experts (EPE)*. <https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/services-support/information-exchange/europol-platform-for-experts>
- URL10: *A Tanács következtetései 6481/21: A Tanács következtetései a szervezett és súlyos nemzetközi bűnözésre vonatkozó uniós szakpolitikai ciklus állandó jelleggel történő folytatásáról: a 2022-ben kezdődő EMPACT*. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6481-2021-INIT/en/pdf>
- URL11: *A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a szervezett bűnözés elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiáról (2021–2025)*. <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/HU/TXT/?uri=CELEX:52021DC0170>
- URL12: *A Tanács feljegyzése 9921/21: Az EMPACT feladatmeghatározása*. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9921-2021-INIT/en/pdf>
- URL13: *EMPACT 2022 Results Factsheets*. <https://www.europol.europa.eu/publications-events/publications/empact-2022-results-factsheets>
- URL14: *A Tanács következtetései 8665/21: A Tanács következtetései a 2022 és 2025 közötti EMPACT súlyos és szervezett bűnözés elleni küzdelemmel kapcsolatos uniós prioritásainak meghatározásáról*. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8665-2021-INIT/hu/pdf>
- URL15: *Borderless: A Series on the Global Battle to Protect Children Online*. <https://www.missingkids.org/blog/2023/ncmec-leads-global-fight-to-protect-kids>
- URL16: *Fókuszban a gyermekek védelme*. <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/bunugyek/fokuszban-a-gyermekek-vedelme>
- URL17: *Újabb EMPACT akció az emberkereskedelem ellen*. <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/bunugyek/ujabb-empact-akcio-az-emberkereskedelem-ellen>
- URL18: *Low Value Grant (LVG) Europol – Grants*. <https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/grants>
- URL19: *Europol – Europol Programming Document 2024–2026*. https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Europol_Programming_Document_2024-2026.pdf
- URL20: *A Tanács feljegyzése 11137/22: Stratégiai útmutató a 2023-as EMPACT műveletek finanszírozására*. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11137-2022-INIT/en/pdf>
- URL21: *Magyar rendőrségi hospitációs program az Europolnál (Hága)*. <https://www.police.hu/hu/a-rendorsegrol/europai-tamogatasok/belugyi-alapok/magyar-rendorsegi-hospitacios-program-az-l>

Alkalmazott jogszabályok

2016/794 rendelet a Bűnüldözési Együttműködés Európai Uniói Ügynökségéről (Europol), valamint a 2009/371/IB, a 2009/934/IB, a 2009/935/IB, a 2009/936/IB és a 2009/968/IB tanácsi határozat felváltásáról és hatályon kívül helyezéséről.

Az Európai Unió tagállamaival folytatott büntügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény

Az EMPACT akciótervben meghatározott feladatok végrehajtásáról szóló 42/2013. (XI. 8.) ORFK utasítás

Az Európai Rendőrségi Hivatal által működtetett Európai Biztonságos Hálózat alkalmazásainak felhasználásával megvalósuló együttműködés és információcsera rendjéről szóló 23/2016. (IX. 15.) BM–NGM együttes utasítás végrehajtásáról szóló 25/2017. (VIII. 17.) ORFK utasítás

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Vetter D. (2024). Az Europol együttműködés tapasztalatai. *Belügyi Szemle*, 72(9), 1575–1588. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2024.v72.i9.pp1575-1588>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerző nem jelentett összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerző nem kapott pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Vetter Dániel, aki a daniel.vetter@europol.europa.eu e-mail címen érhető el.